

Examenul de bacalaureat național 2017

Proba E. c)

Istorie

Varianta 2

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

I. TEMA

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovné úryvky:

A. „Rýchly postup osmanského štátu na Balkánskom polostrove sa stal [...] ohrozením pre Valašsko (Țara Românească). Mirča Starý (Mircea cel Bătrân) reagoval tak, že podriadil pod svoju autoritu krajinu despotu Dobrotiča (Dobrotici), Dobrudžu (Dobrogea) a poslal vojenskú jednotku, aby podporil srbské knieža Lazara v bitke pri Kossovom poli (1389), ktorá sa ukončila porazením kresťanských vojsk. Na krátky čas po víťazstve nový sultán Bajazid (syn Muradov) sa zaangažoval do vojenských operácií v Anatolsku, takže osmanskú odpoveď na Mirčove akcie dal jeden z osmanských veliteľov, Firuz bei, ktorý viedol lúpeživý vpád [...] do Valašska (Țara Românească).

Osmanský útok zastihol panovníka Valašska v napätých vzťahoch s uhorským kráľom Žigmundom Luxemburským kvôli staršiemu nedorozumeniu spojenému s Banátom Severinu (Banatul de Severin). Aby čelil uhorskému ohrozeniu, Mirča Starý vstúpil do vzťahu – prostredníctvom moldavského panovníka Petra Mușata (Petru Mușat) – s poľským kráľom Vladislavom Jagelonským a uzavrel spojenectvo (1389), obnovené v roku 1390 a 1391 [...]. Aby upevnil svoje postavenie, z perspektívy hroziaceho osmanského vpádu, Mirča uzavrel dohodu so Žigmundom Luxemburským (Brašov (Brașov), 7. marec 1395) o spôsobe vojenskej spolupráce proti Turkom.”

(F. Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român – Úprimné dejiny rumunského národa*)

B. „[Ján Huňady (lancu de Hunedoara)] sa zúčastnil bitky pri Semendrii v 1437, bitiek pri Dunaji (Dunăre) v roku 1441, s pašom Isakom v blízkosti Belehradu. Zrazil sa s Mezed pašom v Sântimbru (18. marca 1442) a získal [...] žiarivé víťazstvo nad ním. V jeseni toho istého roku zničil turecký oddiel pri Železných vrátach (Poarta De Fier) [...] a na Ialomiți, vo Vlašsku rozdrvil väčšiu časť nepriateľského vojska a zobral im ľahkú korisť [...]. Posmelený týmito úspechmi v roku 1443 podnikol veľkú výpravu, ktorá zaviedla kresťanské vojská až za Sofiu, do srdca Balkánu. Počas tejto výpravy získal mnohé víťazstvá, získal tisíce zajatcov a veľký počet vlajok. Počas tejto výpravy obzvlášť zmienku si zaslúžia bitky v blízkosti Nišu [...], ako aj tie pri priesmyku Kunovica, počas ústupu medzi Sofiou a Nišom (5. január 1444). Na nešťastie druhá veľká vyprava v jeseni roku 1444, ktorá mala viesť k vyhnaniu Turkov z Európy a k obsadeniu Konštantínopola, bola ukončená tragickým spôsobom v susedstve Varny. [...] Ani v 1445 z príležitosti výpravy po Dunaji (Dunăre) sa nepodarilo získať všeobecne chváľitebný výsledok.”

(C. C. Giurescu, *Istoria Românilor- Dejiny Rumunov*)

Opierajúc sa o tieto úryvky, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte bitku spomenutú v úryvku **A**. **2 body**
2. Upresnite za pomoci úryvku **B** informáciu o „výprave” z roku 1443. **2 body**
3. Uveďte po jednom politickom vodcovi v rumunskom priestore spomenutom v úryvku **A**, respektíve úryvku **B**. **6 bodov**
4. Napíšte na skúškový hárok písmeno zodpovedajúce úryvku, v ktorom sa tvrdí, že cieľom boja kresťanov je vyhnutie Osmanov z Európy. **3 body**
5. Uveďte jeden vzťah príčina – následok, medzi dvoma informáciami z úryvku **A**, upresniac úlohu každej z nich (*príčina*, respektíve *následok*). **7 bodov**
6. Opíšte dve historické udalosti, ktoré sa vzťahujú na diplomatické akcie, na ktorých sa zúčastňovali Rumuni v druhej polovici 15. storočia. **6 bodov**
7. Uveďte jednu charakteristiku centrálnej inštitúcie v rumunskom mimokarpatskom priestore v 16. storočí. **4 body**

II. TEMA

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovný úryvok:

„Udalosti, ktoré sa udiali v západnej Európe [...] podnietili rumunských intelektuálov k činu. Začiatkom apríla bojar a predstavitelia mešťanov zorganizovali v Jaši (Iași) stretnutie s cieľom vypovedať despotizmus. [...] Boli rozhodnutí obmedziť právomoci moldavského panovníka Mihaila Sturdzu [...] bez úmyslu prevrhnúť jestvujúce politické a sociálne štruktúry [...]. Sturdza odpovedal na ich požiadavky násilím a po krátkych potýčkach mnohí poprední revolucionári boli vyhostení.

Vo Valašsku (Țara Românească), [...] v marci C. A. Rosetti [...] a Ion Ghica [...], okrem iných, vytvorili revolučnú radu poverenú zorganizovaním ozbrojenej vzbury. Nicolae Bălcescu, exponent revolučného ducha v radoch rumunských študentov v Paríži, sa pridružil k revolučnej rade v apríli. 9./21. júna 1848 v Islaz [...]. Členovia rady uplatnili svoj plán. [...] Bola prečítaná *Proklamácia (Proclamația)*, v ktorej bol predstavený revolučný program. [...] Revolučná rada vyjadrila svoj úmysel rešpektovať všetky platné dohody s Osmanskou ríšou, ale nemohla skryť svoju nevraživosť voči Rusku, žiadajúc, aby bol ukončený režim nastolený *Organickými regulamentmi*. V pokračovaní rada predstavila princípy, ktoré si navrhla propagovať pri presunutí kniežatstva do nových koľají: rovnaké práva pre všetkých občanov, spravodlivé rozdelenie verejných dlhov prostredníctvom daní úmerne s príjmami, široká účasť na politickom živote prostredníctvom všeobecného hlasovacieho práva, sloboda tlače, slova, združovania sa, zrušenie systému *poddanstva* vyvlastnením majiteľov pôdy, rozšírenie vzdelávacieho systému prostredníctvom bezplatného a rovnakého vzdelávania pre všetkých občanov [...], zrušenie všetkých šľachtických rangov a titulov a volenie panovníkov na dobu piatich rokov, zo všetkých sociálnych kategórií. [...]

Hlavou scény pôsobenia bola Bukurešť (București), kde revolúcia začala 11./23. júna [...]. Ulice boli plné ľudí, ktorým sa rozdelili kópie *Proklamácie* v Islaz (*Proclamația de la Islaz*). Panovník Gheorghe Bibescu nekládol žiadny odpor a okamžite súhlasil s podpísaním *Proklamácie*, ktorá mala byť dočasne používaná ako ústava; zároveň odsählasil nový ministerský kabinet. Ale on vlastne s týmito reformami nesympatizoval a 13./25. júna abdikoval a utiekol do Brašova (Brașov).”

(M.Bărbulescu, D.Deletant, K.Hitchins, Ș.Papacostea, P.Teodor, *Istoria României- Dejiny Rumunska*)

Opierajúc sa o tento úryvok, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte jeden dokument, ktorý mal úlohu ústavy, spomínaný v úryvku. **2 body**
2. Upresnite storočie, na ktoré sa vzťahuje úryvok. **2 body**
3. Uveďte jedného člena revolučnej rady a postoj tohto organizmu voči veľmoci, na ktorú sa vzťahuje úryvok. **6 bodov**
4. Uveďte za pomoci úryvku dve informácie o akciách v Moldavsku. **6 bodov**
5. Na základe úryvku uveďte jeden náhľad na princípy navrhnuté revolučnou radou vo Valašsku (Țara Românească), podporiac ho dvoma informáciami z textu. **10 bodov**
6. Argumentujte za pomoci významnej historickej udalosti výrok, podľa ktorého Rumunsko (România) sa zúčastňuje na medzinárodných vzťahoch implikáciou do „východnej krízy”. (Boduje sa opísanie významnej historickej udalosti a používanie spojiviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i konklúzie.) **4 body**

III. TEMA

(30 bodov)

Vypracujte na asi dvoch stranách esej o rumunskom štáte v povojnovom období, berúc do ohľadu:

- uvedenie dvoch opatrení prijatých v období stalinizmu na vnútornom merítke v Rumunsku a spresnenie jednej podobnosti medzi nimi;
- opísanie jednej historickej udalosti vzťahujúcej sa na implikáciu Rumunska do *Studenej vojny* v období stalinizmu;
- uvedenie dvoch charakteristík nacinálno-komunistického režimu v Rumunsku;
- vyjadrenie náhľadu na politický vývoj Rumunska koncom 20. storočia, podporiac ho historickým argumentom.

Poznámka! Boduje sa používanie **adekvátneho historického vyjadrovania**, **štruktúra eseje**, zdôraznenie vzťahu **príčina - následok**, vypracovanie **historickej argumentácie** (opísanie jednej významnej historickej udalosti a používanie spojiviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i konklúzie) rešpektovanie **chronologického/logického slovosledu** historických udalostí a **zaradenie** eseje do rozsahu dvoch strán.